

Sygn. akt II Ca 2430/17

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Buła (sprawozdawca)
Sędziowie:	SO Katarzyna Oleksiak SR del. Dagmara Pawełczyk-Woicka

Protokolant: protokolant Bartosz Piątek

po rozpoznaniu w dniu 14 marca 2018 r. w Krakowie

na rozprawie sprawy z wniosku Gminy Miejskiej K.

przy uczestnictwie I. P., B. P. (1) i R. P.

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego dla Krakowa – Podgórze w Krakowie

z dnia 13 lipca 2017 r., sygnatura akt I Ns 279/17/P

postanawia:

1. oddalić apelację;
2. zasądzić od wnioskodawcy na rzecz uczestników I. P. i B. P. (1) kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSR Dagmara Pawełczyk-Woicka SSO Grzegorz Buła SSO Katarzyna Oleksiak

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 14 marca 2018 roku

Gmina Miejska K. wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym w dniu 5 grudnia 2005 roku B. P. (2). W uzasadnieniu wniosku wskazała, że jest wierzycielem zmarłego z tytułu korzystania przez niego z lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku nr (...) przy ul. (...) w K..

Uczestnicy I. P. i B. P. (1) domagali się oddalenia wniosku z uwagi na niewykazanie interesu prawnego Gminy Miejskiej K. w stwierdzeniu nabycia spadku, w szczególności faktu, że wnioskodawca jest wierzycielem spadkodawcy. Do tego stanowiska przyłączył się również kurator nieznanego z miejsca pobytu uczestnika R. P..

Postanowieniem z dnia 13 lipca 2017 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa – Podgórze w Krakowie oddalił wniosek (pkt I); zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestników I. P. i B. P. (1) solidarnie kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt II) oraz przyznał kuratorowi nieznanego z miejsca pobytu uczestnika R. K. Kołodziejskiemu kwotę 120 zł, którą polecił wypłacić ze środków Skarbu Państwa i nakazał ją ściągnąć od wnioskodawcy (pkt III i IV).

Powyższe postanowienie zostało wydane w następującym stanie faktycznym:

Stan rozrachunku z tytułu czynszu za lokal nr (...) przy ul. (...) w K. za rok 2005 wynosił minus 2.860,02 zł, odsetki 356,38 zł oraz koszty upomnień w wysokości 9,20 złotych.

B. P. (2) zmarł 5 grudnia 2005 roku w K.. W dniu śmierci pozostawał w związku małżeńskim z I. P.. Miał dwóch synów R. P. oraz B. P. (1). Dotychczas nie toczyło się żadne postępowanie spadkowe po zmarłym B. P. (2). Nie zostało wydane notarialne poświadczenie dziedziczenia, nikt ze spadkobierców ustawowych nie zrzekał się dziedziczenia, nie składał oświadczeń w przedmiocie przyjęcia lub odrzucenia spadku ani też nie był uznany za niegodnego dziedziczenia. Spadkodawca nie miał innych dzieci poza wskazanymi synami, w tym pozamałżeńskich ani adoptowanych. Nie pozostawił po sobie testamentu.

Uczestniczka I. P. przed śmiercią spadkodawcy nie miała z nim kontaktu od około 10 lat. W chwili śmierci spadkodawca i uczestniczka pozostawali w związku małżeńskim zawartym w roku 1959, jednak faktycznie nie prowadzili wspólnego gospodarstwa domowego. Nie było orzeczenia o separacji czy rozwodzie. O śmierci spadkodawcy uczestniczka dowiedziała się od opieki społecznej, zorganizowała zmarłemu pogrzeb. Nie wiedziała czy spadkodawca ma jakieś długi, nie wie gdzie mieszkał przed śmiercią i czy zajmował lokal nr (...) przy ul. (...). B. P. (1) o śmierci ojca dowiedział się w dniu pogrzebu, wcześniej nie utrzymywał z nim kontaktu od 10, 15 lat. Nic mu nie wiadomo o długach ojca, nie wie nic o lokalu przy ul. (...), ani o majątku zmarłego.

Zmarły B. P. (2) od roku 1977 do chwili swojej śmierci, tj. do dnia 5 grudnia 2005 roku zameldowany był na pobyt stały pod adresem K. (...) w K..

W ocenie Sądu Rejonowego przedstawiony stan faktyczny nie uzasadniał uwzględnienia wniosku. Sąd ten powołał treść art. 1025 § 1 k.c., zgodnie z którym sąd na wniosek osoby mającej w tym interes stwierdza nabycie spadku przez spadkobiercę. Sąd pierwszej instancji stwierdził, że wskazana w powyższym przepisie przesłanka interesu oznacza, że wszystkie podmioty zainteresowane wywołaniem skutków prawnych, jakie ustawa wiąże z wydaniem przez sąd postanowienia stwierdzającego nabycie spadku przez osoby wymienione w orzeczeniu, mogą wszcząć postępowanie nieprocesowe w tym zakresie. Sąd Rejonowy wskazał, że co do zasady przyjmuje się, że wierzyciel spadkodawcy jest osobą legitymowaną do złożenia wniosku o stwierdzenie nabycia spadku, jednakże do chwili obecnej wnioskodawca Gmina Miejska K. nie wykazał, aby rzeczywiście był wierzycielem spadkodawcy. Sąd stwierdził, że w uzasadnieniu wniosku podano, że wierzitelność zmarłego wobec Gminy Miejskiej K. wynika z korzystania przez niego z lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...), a jako dowód na tę okoliczność został załączony rozrachunek z tytułu czynszu lokalu (...)/(...) na koniec 2005 roku. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, z tego dokumentu nie wynika jednak, aby B. P. (2) był dłużnikiem wnioskodawcy z tytułu wymienionego we wniosku. Sąd Rejonowy podniósł, że w dokumencie wskazane są osoby o danych (...), adres lokalu oraz kwota zadłużenia, natomiast nie ma tam żadnych wzmianek dotyczących spadkodawcy B. P. (2). Nie zostały też dołączone żadne inne pisma mogące wskazywać na jakikolwiek związek (...) z lokalem przy ul. (...). Ponadto Sąd Rejonowy miał na uwadze, iż z wydruku z bazy PESEL- SAD wynika, że adresem ostatniego stałego miejsca pobytu spadkodawcy od roku 1977 aż do chwili śmierci był adres przy ul. (...), a w toku postępowania wnioskodawca w żaden sposób nie wykazał, że miejsce pobytu spadkodawcy było inne niż wymienione w bazie PESEL- SAD.

Powyższe okoliczności, przy braku wykazania przez wnioskodawcę jakiegokolwiek związku spadkodawcy z lokalem przy ul. (...) i zaprzeczeniu przez uczestników twierdzeniom o długi spadkodawcy, skutkowałą oceną Sądu pierwszej instancji, iż wnioskodawca Gmina Miejska K. nie posiada żadnego interesu w uzyskaniu stwierdzenia nabycia spadku po zmarłym B. P. (2).

Jako podstawę orzeczenia o kosztach postępowania Sąd Rejonowy podał art. 520 § 3 k.p.c.

Apelację od powyższego postanowienia wniosła Gmina Miejska K., zaskarżając je w całości i zarzucając:

1. sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z treścią zebranego materiału dowodowego w sprawie, a to przyjęcie, że wnioskodawca nie udowodnił, aby B. P. (2) był dłużnikiem wnioskodawcy, w sytuacji gdy wnioskodawca przedstawił rozrachunek z tytułu czynszu lokalu (...)/(...) na koniec roku 2005, z którego wynika zadłużenie;
2. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę mocy dowodowej wydruku z bazy PESEL-SAD, z którego wynikało, że spadkodawca od 1977 roku aż do śmierci był zameldowany pod adresem ul. (...), w sytuacji gdy dane zawarte w bazie PESEL – SAD obrazują jedynie miejsce ostatniego zameldowania, nie zaś adres faktycznego zamieszkiwania z zamiarem stałego pobytu, którym w rzeczywistości był adres przy ul. (...);
3. naruszenie art. 1025 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że Gmina Miejska K. nie posiada żadnego interesu w uzyskaniu stwierdzenia nabycia spadku po zmarłym B. P. (2), w sytuacji gdy spadkodawca był dłużnikiem wnioskodawcy, a ponadto posiada interes prawny jako tzw. dziedzic konieczny.

W związku z podniesionymi zarzutami apelujący domagał się zmiany zaskarżonego postanowienia przez stwierdzenie, że spadek po B. P. (3), zmarłym w dniu 5 grudnia 2005 r. w K. ostatnio stale zamieszkałym przy ul. (...) w K. nabyli na podstawie ustawy wprost żona I. P. oraz synowie R. P. i B. P. (1) po 1/3 każdy z nich, jak również zasądzenia solidarnie od uczestników na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje. Ewentualnie wniósł o uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji.

Nadto wnioskodawca wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z pisma Komisariatu Policji V w K. z dnia 2 lutego 2006 r. na okoliczność posiadania przez uczestniczkę oraz jej synów wiedzy o tym, że B. P. (2) przed śmiercią zajmował lokal przy ul. (...).

W odpowiedzi na apelację uczestnicy I. P. i B. P. (1) wnieśli o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od wnioskodawcy kosztów postępowania.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy przyjął za własny stan faktyczny ustalony przez Sąd pierwszej instancji oraz uznany przez ten Sąd za niesporny pomiędzy uczestnikami.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie była zasadna.

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż Sąd Okręgowy na podstawie art. 381 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.p.c. pominął wniosek dowodowy wnioskodawcy zgłoszony w apelacji. Zgodnie z tym przepisem sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynika później. Zdaniem Sądu Okręgowego zgłoszenie wniosku dowodowego z dokumentu w postaci pisma Komisariatu Policji V w K. z dnia 2 lutego 2006 r., należy uznać za spóźnione. Nie można podzielić stanowiska wnioskodawcy, iż potrzeba powołania tego dowodu wynika po wydaniu zaskarżonego postanowienia. Takie stanowisko byłoby właściwe, gdyby pomimo braku kwestionowania interesu wnioskodawcy w toku postępowania, Sąd pierwszej instancji z tej przyczyny wniosek oddalił. W tej sprawie jednak taka sytuacja nie wystąpiła. Zauważyć należy, że uczestnicy I. P. i B. P. (1) na rozprawie przez Sądem Rejonowym w dniu 13 lipca 2017 roku, wnosząc o oddalenie wniosku Gminy Miejskiej K., jako podstawę tego stanowiska podnieśli właśnie brak wykazania przez wnioskodawcę interesu prawnego do wystąpienia z przedmiotowym wnioskiem. Zatem już wówczas powstała potrzeba wykazania tej okoliczności, gdyż istnienie interesu prawnego jest materialnoprawną przesłanką wniosku (powództwa), której brak skutkować musi oddaleniem wniosku (powództwa w sprawach rozpoznanych w trybie procesowym). Okoliczność, iż pełnomocnik wnioskodawcy nie był obecny na tej rozprawie, pomimo

skutecznego zawiadomienia o jej terminie, nie może powodować dla niego korzystniejszych skutków, niż gdyby na tej rozprawie był, lecz stosownego wniosku dowodowego na powyższą okoliczność nie zgłosił. Z art. 513 k.p.c. wynika, że niestawiennictwo uczestników na rozprawie nie tamuje rozpoznania sprawy. Jakkolwiek więc strony nie mają co do zasady obowiązku stawiennictwa na rozprawie, to jednak ich nieobecność może narazić je na niekorzystne konsekwencje procesowe, z czym zwłaszcza profesjonalni pełnomocnicy powinni się liczyć. Mając na uwadze przedstawione argumenty, za zasadne Sąd Okręgowy uznał pominięcie dowodu zgłoszonego w apelacji.

Kontynuując rozważania należy stwierdzić, że chybiony jest zarzut wnioskodawcy odnoszący się do sprzeczności istotnych ustaleń faktycznych z treścią zebranego materiału dowodowego, a także naruszenia art. 233 §1 k.p.c. Wbrew bowiem stanowisku wnioskodawcy podzielić należy ocenę Sądu pierwszej instancji, iż jakkolwiek dowód przedłożony przez Gminę Miejską K. w toku tego postępowania nie wykazywał jakiegokolwiek związku spadkodawcy B. P. (2) z mieszkaniem przy ul. (...), a także nie wykazywał jakichkolwiek należności spadkodawcy wobec Gminy Miejskiej K.. Jest kwestią bezsporną, iż dokument w postaci stanu rozliczeń dotyczących lokalu przy ul. (...) (k.7) nie zawiera jakichkolwiek danych wskazujących na spadkodawcę. Bez znaczenia dla wyniku sprawy jest to jakie okoliczności miały wpływ na treść tego dokumentu, w szczególności w oparciu o jaki system informatyczny został on stworzony. To na wnioskodawcy spoczywał bowiem zgodnie z art. 6 k.c. obowiązek wykazania okoliczności, z której wywodził on korzystne dla siebie skutki. Stanowisko wnioskodawcy, iż treść przedmiotowego dokumentu została błędnie oceniona przez Sąd Rejonowy jest całkowicie subiektywnym stwierdzeniem, którego w żaden sposób podzielić nie można. Zdaniem Sądu Okręgowego całkowicie błędnie ocenił też wnioskodawca czynności Sądu pierwszej instancji związane z ustaleniem danych spadkodawcy w bazie PESEL-SAD oraz ich oceną. Ustalenie dokonane przez Sąd Rejonowy w oparciu o te dane jest całkowicie prawidłowe, zgodne nie tylko z treścią tej informacji, ale także zgodne z istotą danych adresowych zawartych w tej bazie. Sąd Rejonowy nie dokonał ustalenia, iż spadkodawca do chwili swojej śmierci zamieszkiwał w lokalu przy ul. (...), lecz jedynie, iż był w nim zameldowany. Z kolei dokonując oceny prawnej dokonanych ustaleń Sąd Rejonowy wskazał, że interesu prawnego wnioskodawcy w tej sprawie nie wykazały zarówno dowody przedłożone przez Gminę Miejską K., jak również informacje zawarte w powszechnie dostępnych bazach danych, Taką ocenę należy uznać za oczywiście prawidłową, gdyż jakkolwiek na podstawie informacji z bazy PESEL-SAD nie można wysnuć pewnego wniosku, iż spadkodawca w rzeczywistości zamieszkiwał w chwili swojej śmierci pod adresem ujawnionym w tej bazie, to jednak w sposób jednoznaczny wynika z niej, że dane te, nie mogą nawet stanowić podstawy do przypuszczenia, iż spadkodawca zamieszkiwał pod adresem wskazanym przez wnioskodawcę. A skoro w sprawie brak jakichkolwiek innych dowodów na tę okoliczność, a uczestnicy zaprzeczyli aby spadkodawca mieszkał przy ul. (...), to nie można Sądowi Rejonowemu zarzucić naruszenia art. 233 §1 k.p.c. oraz dokonania ustaleń sprzecznych z materiałem dowodowym.

Zdaniem Sądu Okręgowego zaskarżone przez wnioskodawcę postanowienie Sądu pierwszej instancji nie narusza także jakiegokolwiek przepisu prawa materialnego, w szczególności zarzuconego w apelacji art. 1025 k.c.

Pojęcie interesu prawnego było przedmiotem szeregu wypowiedzi doktryny i orzecznictwa, które jednoznacznie opowiadają się za szerokim rozumieniem interesu prawnego w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku. Do kręgu podmiotów mających interes w stwierdzeniu nabycia spadku, a zatem legitymowanych czynnie do wystąpienia ze stosownym wnioskiem, należą przede wszystkim spadkobiercy, a także spadkobiercy osób powołanych do spadku, zmarłych przed stwierdzeniem nabycia spadku. Zainteresowanymi są także osoby, które nabywają spadek według ogólnych reguł dziedziczenia ustawowego po odrzuceniu spadku przez spadkobiercę ustawowego dziedziczącego w pierwszej kolejności (por. postanowienie SN z 10 grudnia 1992 r., II CRN 135/92, LexPolonica nr 315495). Ponadto interes mają wierzyciele spadkodawcy, uprawnieni do zachowku, zapisobiercy, a także wierzyciele spadkobiercy (E.Skowrońska-Bocian, Komentarz do kodeksu cywilnego, Księga IV. Spadki, LexisNexis, 2011).

Wniosek o stwierdzenie nabycia spadku może złożyć osoba mająca w tym interes, tj. interes w uzyskaniu takiego stwierdzenia (art. 1025 § 1 k.c.). Krąg osób uprawnionych do wszczęcia postępowania ustawa określa szeroko. Osobą taką będzie każdy, kto ma interes w powstaniu skutków prawnych związanych z wydaniem postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po określonym spadkodawcy przez osoby wymienione w orzeczeniu sądu. Termin "interes" należy interpretować stosunkowo szeroko, nie zawsze musi to być interes prawny, chodzi o jakikolwiek

interes, o charakterze osobistym czy majątkowym. Zainteresowanie wynikiem sprawy o stwierdzenie nabycia spadku nie musi być bezpośrednie, a orzecznictwo ujmuje szeroko krąg podmiotów mających interes prawny w doprowadzeniu do stwierdzenia nabycia spadku. W postanowieniu z dnia 12 stycznia 1983 r., III CRN 218/82 (OSNC 1983, nr 8, poz. 124) Sąd Najwyższy wskazał, że w rozumieniu art. 1025 § 1 k.c. oraz art. 669-679 k.p.c. zainteresowanymi w zgłoszeniu żądania stwierdzenia nabycia spadku zarówno w podstawowym trybie przewidzianym w art. 669-677 k.p.c., jak i w trybie szczególnym przewidzianym w art. 679 k.p.c. są nie tylko spadkobiercy lub ich następcy prawni, lecz także wszystkie inne osoby mające interes prawny w prawidłowym wykazaniu następstwa po spadkodawcy, z czym wiążą się doniosłe skutki prawne, w szczególności przewidziane w art. 1025 § 2, art. 1027 i 1028 k.c.

W świetle przedstawionego stanowiska nie budzi wątpliwości, że wierzyciel spadkodawcy co do zasady zawsze będzie traktowany za podmiot, który w rozumieniu art. 1025 §1 k.c. jest legitymowany do zainicjowania postępowania o stwierdzenie nabycia spadku. Takie też stanowisko wyraził Sąd pierwszej instancji. Rozstrzygnięcie wydane przez Sąd Rejonowy wynika jednak z tego, że Gmina Miejska K. powołując się na przysługiwanie jej wierzycielności wobec spadkodawcy okoliczności tej nie tylko nie wykazała, lecz nawet nie uprawdopodobniła.

Zdaniem Sądu Okręgowego za uwzględnieniem apelacji nie może przemawiać powołanie się obecnie przez wnioskodawcę na jej interes prawny wynikający z całkowicie innych okoliczności, czy podstaw. Wskazywanie w apelacji na interes prawny wynikający z treści art. 510 §1 k.p.c. i art. 935 k.c. nie może odnieść zamierzonego skutku. W ocenie Sądu Okręgowego Gmina Miejska K. byłaby niewątpliwie legitymowana do wszczęcia przedmiotowego postępowania spadkowego, w sytuacji gdyby we wniosku domagała się stwierdzenia nabycia spadku na jej rzecz, a także wówczas gdyby jako uzasadnienie swojego żądania wskazywała i wykazywała okoliczności, które prowadziłyby do wniosku, że skutkiem stwierdzenia praw do spadku na rzecz uczestników wnioskodawca znajdzie się w korzystniejszej sytuacji w zakresie przysługującego mu prawa lub dochodzonego wobec niego obowiązku (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4.09.1969r. I CR 422/69, OSNC 1970/6/113, Lex 1022 oraz z dnia 8.09.1999r. I CKN 120/98, Lex 852516). W niniejszej sprawie wnioskodawca nie wskazywał na którykolwiek z powyższych przypadków, zaś interesu prawnego, na który się powoływał nie wykazał w toku postępowania.

W tej sytuacji postanowienie Sądu Rejonowego należało uznać za prawidłowe, a apelację wnioskodawcy oddalić, o czym Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. (pkt 1)

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 520 §3 k.p.c., wobec sprzeczności interesów wnioskodawcy oraz uczestników I. P. i B. P. (1). Zasądzona kwota stanowi koszty zastępstwa prawnego udzielonego tym uczestnikom w postępowaniu odwoławczym przez profesjonalnego pełnomocnika, a jej wysokość wynika z §6 pkt 2 w zw. z §10 ust.1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U z 2015r. poz. 1804 z późn. zm.)

SSO Katarzyna Oleksiak SSO Grzegorz Buła SSR Dagmara Pawełczyk-Woicka